

ČLANI DU ŽELEZNIKI NA IZLETU »OB in PO DONAVI« (potopis od nemškega Passaua, po Zgornji in Spodnji Avstriji)

Protokolarno fotografiranje v avstrijskem Melku, v ozadju levo pozira veličastna benediktinska opatija enakega imena: Melk. (foto: Aleš Primožič)

V zelo zgodnjem začetku zadnjega majskega vikenda smo se upokojenci DU Železniki v sklopu tridnevnega izleta, na čelu z že uveljavljeno organizacijsko ekipo, kratko poimenovano »3M« (Marička, Meta, Miloš) in pod strokovnim vodstvom turistične vodnice Uršule Sreš iz agencije »Ui turizem«, odpravili na pot proti romantičnemu spodnje bavarskemu Passauu, ki ga zaradi slikovite lege na polotoku rečnega sotočja pogosto imenujejo tudi »bavarske Benetke«. Mesto tik ob avstrijski meji leži na stičišču treh rek, kjer se Donavi severno od mesta najprej pridruži Ilz, južno od njega pa še Inn, kar mu daje prav poseben, edinstven čar in je tako postalo prva daljša postaja našega popotovanja ob in po toku mogočne reke Donave. Po temeljitem ogledu mesta in njegovih znamenitosti smo pot nadaljevali proti Linzu, prestolnici Zgornje Avstrije, ter za Dunajem in Gradcem tretjemu največjemu avstrijskemu mestu, kjer smo se v enem od tamkajšnjih hotelov tudi nastanili. Popotniške

želje in voljo po odkrivanju novega, neznanega smo posvetili raziskovanju reke Donave z zanimivimi kraji in številnimi znamenitostmi ob njenem toku skozi obe avstrijski zvezni deželi, na razgibani, 2.857 kilometrov dolgi trasi od schwarzwaldskega izvira na jugozahodu Nemčije, do deltastega izliva v severni del Črnega morja na meji med Romunijo in Ukrajino. V ritmu Straussovega valčka smo se od Melka do Kremsa po znameniti dolini Wachau z ladjo enakega imena tudi zapeljali in uživali v dve uri trajajoči panoramski vožnji po lepi, mogočni, skoraj neskončni reki. O njeni tako opevani romantični modrini bi ob tokratnem srečanju z veletočno reko iz znanih razlogov težko govorili, zagotovo pa je bil Danubius, kot se je Donava v svojem toku skozi zgodovino imenovala po latinsko, povezovalna rdeča nit in skupni imenovalec našega tridnevnega izleta, druženja in raziskovanja. Uspelo nam je obiskati in si ogledati tudi obilo drugih zanimivosti in točk, ki nam jih je v predvidenem času in prostoru namenil vse prej kot skromen program izleta, lahko bi ga označili kar za potovanje.

»Bilo je zanimivo in imeli smo se lepo, zato nasvidenje na naslednjem izletu, ki se ga že veselimo!«, smo si udeleženci tokratnega druženja ob slovesu zaželeli pri povratku v domači kraj in s tem društveno ekipo »3M« nehote spodbodli k planiranju prihodnjih aktivnosti, ter ji zadali novo, verjetno ne pretežko domačo nalogo.

V petek, 29. maja 2026 smo se torej v zgodnjih jutranjih urah skozi karavanški predor, preko avstrijske Koroške in Salzburškega odpravili do bavarskega mesta Passau na tridnevni izlet po avstrijskih zveznih deželah Zgornja in Spodnja Avstrija, ki jima je med drugim skupni imenovalec edinstvena povezovalna nit, reka Donava. Za vmesni dnevni cilj smo določili Passau na bavarski strani avstrijsko-nemške meje, končna destinacija prvega dne pa je postal Linz, prestolnica zvezne dežele Zgornja Avstrija, ki je tako za dva dneva postal izhodiščna točka ter naše okno v svet pri odkrivanju in raziskovanju krajev, zanimivosti ali točk, zarisanih z obsežnim izletniškim itinerarjem.

Na nemškem delčku poti nam je bilo zato pred nadaljevanjem proti avstrijskemu Linzu na voljo dovolj veliko časovno okno za celovit ogled Passaua, čudovitega srednjeveškega trgovskega in univerzitetnega mesta na Spodnjem Bavarskem z bogato baročno arhitekturo, znanega tudi kot »Dreiflüssestadt« ali »Mesto treh rek«.

Pogled na mogočne orgle v katedrali sv. Štefana v Passauu iz žabje perspektive. (foto: Internet)

Najprej smo obiskali katedralo svetega Štefana, največjo baročno katedralo severno od Alp, zgrajeno v 17. stoletju, v kateri so postavljene orgle, ki premorejo neverjetnih 17.974 piščali s kar dvestotriintridesetimi registri. Celoten orgelski sistem ni sestavljen iz enega samega bloka, ampak iz kar petih ločenih orgelskih razdelkov, razporejenih po celotni katedrali: glavne orgle so s svojo konzolo štirih manualov umeščene nad glavnim vhodom, evangelijske in epistelske orgle na obeh stranskih galerijah, korske orgle na koru in tako imenovane »oddaljene« orgle (Fernorgan) v posebni stropni odprtini, skozi katero usmerjajo zvok v prostor. Glavna konzola za tonsko interpretacijo z neverjetnimi petimi manuali se nahaja na zahodni galeriji in omogoča igranje na vseh pet orgelskih delov hkrati, kar ustvarja pri poslušalcih neponovljiv in nepozaben prostorski zvočni učinek. Trenutno v katedrali poteka prenova celotnega orgelskega kompleksa, ki naj bi predvidoma trajala do leta 2028, vse navedene zmogljivosti in karakteristike pa označujejo mogočni instrumentarij katedrale sv. Štefana v Passauu kot največje katedralne orgle na svetu in tudi največje cerkvene orgle v Evropi. Impozantno, zares!

Na sprehodu skozi mesto smo pozornost namenili znameniti Mestni hiši iz 14. stoletja z osemintrideset metrov visokim stolpom, zgrajenim leta 1890.

Mogočna glavna konzola katedralnega orgelskega instrumentarija s petimi manuali omogoča hkratno igranje na vseh pet orgelskih razdelkov, kar ustvarja za poslušalca nepozaben zvočni in prostorski učinek. (foto: Internet)

Na steni pred njenim vhomom je vgrajena metrska skala s prikazom vodostaja reke Donave ob vseh največjih poplavah v zgodovini mesta, ki jih ni bilo malo. Mimo dvorca Wilder Mann, v katerem se nahaja steklarski muzej z eksponati češkega stekla, smo korak usmerili proti kompleksu mestne sirotišnice iz 18. stoletja, pred katero stoji kip svetega Janeza Nepomuka, zavetnika rek in mostov, ter zaščitnika mesta pred poplavami. Onkraj Donave se na hribu dviguje mogočna kraljeva utrdba, v kateri je med drugim tudi mestni muzej. Mogočen kompleks se razprostira po skoraj celotnem griču in s svojim čvrstim obzidjem ter vdelanimi topniškimi gnezdi sega vse do trdnjave nad reko Ilz.

Ustavili smo se tudi na spodnjem sotočju obeh rek, Inna in Donave, ter se gor vodno po sončni promenadi ob Innu mimo cerkve svetega Pavla in zanimivega okroglega stolpa, zgrajenega že v srednjem veku za zaščito dela pristanišča, kjer so pretovarjali sol, podali nazaj proti mestnemu trgu do avtobusa, ki smo ga po vstopu v mesto parkirali v bližini donavskega pristanišča. Zdi se skoraj neverjetno, a pristaniščni stolp in njegova panorama nenavadno spominjata na panoramo mariborskega Lenta s tamkajšnjim, prav tako znamenitim stolpom, kar nazorno prikazuje spodnja fotografija!

Panorama Passaua s pristaniščnim stolpom, ki s svojo silhueto nenavadno spominja na mariborski Lent. (foto: Aleš Primožič)

V smeri donavskega toka smo pot nadaljevali do Linza, kjer smo se namestili v prijetnem, ravno prav velikem družinskem hotelu in se naslednji dan po zajtrku odpravili proti dolini Wachau, skozi katero si je Donava v daljnji preteklosti utrla pot in je znana po kolesarjenju, pohodništvu, rečnem križarjenju, terasastih vinogradih ter, predvsem zaradi idealne mikroklimi, gojenju wachauskih marelic. Iz teh žlahtnih sadežev izdeluje tukajšnje prebivalstvo praktično vse, kar si je moč zamisliti: od marmelade in cmokov preko likerjev do žganja, pa še kaj bi se dalo naštet! Pokrajina, ujeta med mestoma Krems in Melk, je zaradi številnih zgodovinskih spomenikov, izjemne kulturne krajine in bogate vinorodne tradicije, od leta 2000 kot »kulturna krajina Wachau« uvrščena na Unescov seznam svetovne kulturne dediščine. Izkoristili smo priložnost za ogled znamenitosti, od katerih nas je daleč najbolj impresioniral benediktinski samostan Melk, veličastna opatija, ki velja za eno najlepših baročnih zgradb v Evropi.

Pročelje opatije Melk, mogočne stavbe, ki kraljuje na skali nad Donavo, v njej pa domuje ena največjih evropskih zgodovinskih knjižnic. (foto: Internet)

Kot češnja na torti pa smo si privoščili vožnjo z rečno ladjo po Donavi od Melka, mimo Duernsteina z osupljivim modrim zvonikom, vse tja do Kremsa, kjer nas je po dvournem sproščujočem uživanju ob pozibavanju na donavskih valovih za nadaljevanje našega potovanja že čakal avtobus z voznikoma Milošem in Slavkom na krovu. Pri vračanju v pripravljeno bazo in odskočno desko, kot smo popularno poimenovali naš hotel v Linzu, je zobe pokazalo tudi vreme, ki je z nevihtami in vetrom pripomoglo k zgodnejši vrnitvi. Umiritev vremenskih razmer smo zato kmalu po povratku izkoristili za hiter ogled Linza, z več kot dvesto tisoč prebivalci tretjega največjega mesta v Avstriji, ki je bilo z množico na novo zgrajenih ali ponovno oživiljenih kulturnih centrov leta 2009 nosilec laskavega naziva »Evropska prestolnica kulture«. Ob napolnjeni popotniški malhi z doživetji preteklega, smo prav kmalu utonili v pričakovanja doživetij prihajajočega dneva.

Steber Svete trojice na Hauptplatzu v Linzu kot spomin in opomin na žrtve epidemije kuge, vojne in drugih nesreč, ki so v preteklosti prizadejale mesto. (foto: Aleš Primožič)

Linz je dokaj prijazno obdonavsko mesto, ki ga dandanašnji povezujejo in ga obenem močno zaznamujejo industrija, kultura in narava. Dolgo je veljal za pust in dolgočasen center jeklarstva in kemične industrije s slabim zrakom in neprimernimi življenjskimi pogoji, ki so ga za svoje potrebe pospešeno razvijali že v času Hitlerjevega nacizma in iz katerega je izšel jeklarski koncern Voestalpine, skupaj z njegovim kemičnim delom Chemie Linz. Vendar so se skozi desetletja stvari temeljito spremenile. Navkljub razvoju težke industrije (ali pa morda prav zaradi tega) pokrivajo danes zelene površine več kot polovico mestnega območja, ki tako s svojimi kapacitetami predstavlja za prebivalstvo pravi tekaško-kolesarsko-rekreacijski raj. Že tako zavidljiv zeleni odstotek se le še povečuje, vse pomembnejši in prepoznavni pa posledično postajata tako kultura, kot tudi znanost in umetnost.

Sprehod po starem delu Linza, ki ga krasijo številne zgradbe in spomeniki iz različnih obdobj, bi lahko v paberkovanju zgodovinskih artefaktov trajal vse od jutra do večera. V središču raziskovanja se nahaja glavni mestni trg Hauptplatz s številnimi baročnimi stavbami in osrednjim, dvajset metrov visokim stebrom Svete trojice v spomin na žrtve epidemije kuge, vojne in drugih nesreč, ki so v preteklosti prizadele mesto. Tukaj stoji Mariendom, največja katedrala v Avstriji in nekoliko dlje, le streljaj preko reke Donave, še futuristični muzej Ars Electronica Center. Blizu je tudi Landstrasse, ena najbolj obleganih nakupovalnih ulic in za dunajsko Mariahilferstrasse druga največja v Avstriji. Velja si ogledati Mozartovo hišo, kjer je nastala Linška simfonija, v rokokojskem stilu grajeno minoritsko cerkev, renesančno mestno hišo (Altes Rathaus), Keplerjev observatorij, pa seveda botanični in živalski vrt. V Linzu domuje tudi tradicionalno linško pecivo, med katerim posebej izstopa svetovno znana Linzer torta. Za mesto, ki so ga skozi zgodovino zaznamovale pomembne osebnosti Kepler, Mozart, Bruckner in v negativnem pomenu tudi Hitler, pomeni priljubljeno oazo hrib Poestlingberg z najbolj strmo tirno gorsko železnico v Evropi, ki obiskovalcem ponuja čudovit panoramski razgled na mesto, ob dobri vidljivosti s pogledom vse do alpskega pogorja. V bližini Linza se kot del Hitlerjeve nacistične dediščine nahaja zloglasno koncentracijsko taborišče Mauthausen, ki smo ga obiskali ob povratku in je med drugo svetovno vojno, tudi z vsem znano podljubeljsko podružnico, usodno zaznamovalo številne evropske narode, ne samo slovenskega.

Tisočletni Steyr, skozi katerega se skoraj idilično vije reka Enns, Aniža po slovensko; mesto z bogato železarsko tradicijo in zgodovino nekoliko spominja na Železnike. (foto: Aleš Primožič).

Zadnja točka, kjer smo se pomudili pri povratku na potovanju s skupno rdečo nitjo, reko Donavo, je bil Steyr, zgornjeavstrijsko upravno središče na sotočju rek Steyr in Aniža (Enns), ki se nato v Donavo kot reka Enns izlije nekoliko severneje, pri mestu Enns. Steyr je tisočletno mesto z bogato zgodovino, ki s svojo železarsko tradicijo nekoliko spominja na Železnike in slovi po enem najlepše ohranjenih starih mestnih jeder v Avstriji, skozi katero smo se panoramsko sprehodili.

Najpomembnejša osebnost v zgodovini Steyrja je zagotovo znani industrialec, proizvajalec orožja Josef Werndl, ki je mesto v 19. stoletju preobrazil v enega najmodernejših industrijskih centrov v Evropi. Po prevzemu družinskega podjetja je ustanovil Österreichische Waffenfabrik AG, kar je ob uvajanju masovne proizvodnje in zaposlovanju delavskih množic povzročilo nesluten gospodarski razcvet z izgradnjo enega največjih in najuspešnejših industrijskih podjetij v avstrijski zgodovini. Za svoje zaposlene, ki jih je bilo že kmalu po ustanovitvi krepko več kot šest tisoč, je Werndl skrbel veliko bolje, kot je bilo takrat običajno, saj je zanje gradil sodobna stanovanjska naselja, jim izplačeval bistveno višje plače od pričakovanih in vsem zagotavljal brezplačno zdravstveno oskrbo. Njegovo podjetje, ki se je nezadržno širilo na številna področja industrijske proizvodnje, je pomenilo trdno osnovo pri nastanku svetovno znanega konglomerata Steyr-Daimler-Puch in njegovih kasnejših pravnih naslednikov.

Skupinska fotografija udeležencev v Melku, tik pred vkrcanjem na rečno ladjo Wachau, s katero smo po Donavi do Kremsa zapluli skozi slikovito dolino Wachau. (foto: Aleš Primožič)

Polni vtisov in doživetij, oboroženi z novimi spoznanji o zgodovini, začetku, bivanju in nehanju v naši severni sosesčini, smo se iz Steyrja, po dolini reke Aniže gor vodno, po avtocesti mimo Schladminga na skrajnem

zahodnem robu avstrijske Štajerske, pod Katschbergom čez avstrijsko Koroško in skozi karavanški predor zapeljali proti domu, kamor smo se radi vrnili po napornem, vendar nadvse prijetnem in pestrem tridnevnem potovanju – v varnih rokah in pod budnim očesom organizatorjev, pa seveda v družbi polnega avtobusa zadovoljnih udeležencev.

Organizacijska ekipa »**3M**« zato v imenu Društva upokojencev Železniki prisrčno vabi, da na kakšnega od naslednjih izletov odpotujemo skupaj!

*Aleš Primožič,
DU Železniki*